

1. час

„Наш најхитнији проблем је ...”

Дискусија о утврђивању политичког програма

Ова табела даје сажет преглед информација које су наставнику потребне за планирање и држање часа.	
Развијање компетенција упућује директно на ЕДЦ/ХРЕ.	
Циљ учења показује шта ученици знају и разумеју.	
Задатак/задачи за ученике, уз методу, чине основни елемент процеса учења.	
Листа материјала је помоћ у припреми часа.	
Предвиђено време наставнику омогућава оквирно планирање времена.	
Развијање компетенција	Просуђивање: избор, објашњавање разлога. Учествовање: међусобно уважавање личног искуства, интереса и вредности.
Циљ учења	Политички проблем је питање, а не чињеница. Хитан је и захтева деловање. Утиче на заједницу. Будући да се ради о различитим интересима, идеологијама и вредностима, питање је да ли проблем треба укључити у политички програм. У демократији, грађани који учествују у таквим дебатама остварују слободу мишљења и изражавања. Медији такође снажно утичу на утврђивање програма (слобода штампе).
Задачи за ученике	Ученици воде дискусију о утврђивању политичког програма.
Материјали и средства	Флипчарт и фломастери различитих боја, лепљива трака.
Метода	„Зид тишине“ – рад у групама. Презентације и расправа.
Предвиђено време	1. Зид тишине. 15 мин. 2. Презентације. 10 мин. 3. Анализа; увод у истраживачки задатак. 15 мин.

Напомене

„Зид тишине” је метода асоцијативног низања идеја (*brainstorming*) као подршка ученицима који су затворенији, или им је потребно мало више времена за размишљање пре него што одлуче да нешто кажу. Рад у тишини помаже да се ученици концентришу, па су њихове констатације занимљивије и смисленије. „Зид тишине“ је пример парадокса по коме строги систем правила подстиче слободу, уместо да је ограничава. Ученици делују у улози стручњака; не могу дати „нетачан” одговор на кључно питање.

Ученици у учионици симулирају јавну расправу о утврђивању политичког програма. Њихово искуство им помаже да боље разумеју модел политичког циклуса, с обзиром да је расправа о утврђивању програма прва фаза модела политичког циклуса.

Тако стварају материјал који могу опширније проучавати у оквиру истраживачког задатка (2. и 3. час). Конструктивистички приступ одговара конструктивистичкој методи дефинисања и решавања политичких проблема у демократијама јер је настао по узору на политички циклус.

Опис часа

1. „Зид тишине”¹⁷

Ученици су у групама од по пет чланова. Свака група седи у полукругу, окренута према флипчарту који се налази на зиду, и има два или три фломастера различитих боја. Ученици раде у тишини. У времену од 10 минута, сваки ученик даје свој минимални допринос једном изјавом. Он или она треба да доврши следећу реченицу:

„По мом мишљењу, наш најхитнији проблем је ...“

Ученици реагују на реченице или речи које су већ написане и могу писати колико желе и кад год то желе. Ако је потребно, група може добити још један лист папира са флипчарта. Ученици могу и повезивати изјаве користећи стрелице, црте и симболе као што су упитници и узвичници. Њихов плакат ће послужити као записник о расправи коју су водили.

Наставник са одређене удаљености прати дискусију. Не меша се и не учествује у тихој дебати, већ проверава да ли ученици поштују правила – посебно правило рада у тишини.

2. Презентација

По истеку времена предвиђеног за писање, плакати морају бити изложени тако да их сви ученици могу видети. Ученици се окупљају око плаката у два велика полукруга. Групе наизменично представљају своје плакате осталим ученицима. Сваки ученик бира реченицу која није његова/њена и прочита је разреду, укратко образлажући разлоге свог избора. Често се ученици усредсређују на једну или две изјаве. Расправа не треба да почне пре него што су говорили сви ученици из свих група .

Наставник записује изјаве ученика под заједничким насловом у табелу која се налази на табли или флипчарту, у зависности од идеја ученика. Ево једног примера:

Наш најхитнији проблем је...				
Економија	Безбедност	Околина	Друштво	...
Борба против незапослености	Аутомобилске несреће	Смањивање емисије CO ₂	Унапређење школа	...
Више радних места за младе		...	Подршка младим женама	
...			...	

Наставник може препустити овај задатак неком од ученика. Ученици који износе своја мишљења и остатак разреда учествују у избору нових категорија и одлучивању у коју ће рубрику унети сваку изјаву.

3. Анализа

„Зид тишине“ симулира утврђивање политичког програма. Дакле, чему по мишљењу ученика треба дати предност? Да ли се одељење слаже око избора проблема који заслужује приоритет? Табела помаже ученицима да одговоре на то питање. Она показује да ли ученици посебно истичу проблеме који се налазе у одређеној категорији и да ли се оно што је унето у табелу може повезати (види горњи стубац који се односи на економију).

Ученици можда неће бити спремни да се сложе око једног проблема. Да ли се морају сложити? То је питање о коме вреди размислити.

¹⁷ Извор: „Подучавање о демократији“, ЕДЦ/ХРЕ, Приручник IV, Издавачка делатност Савета Европе, Стразбур 2008, Задатак 7.1, стр. 62.

Са једне стране, ученици живе у слободној земљи. Могу изабрати било који проблем који сматрају важним и промовисати га у јавности. Са друге стране, ресурси су малобројни – то није само питање новца и средстава пореских обвезника, већ и времена и енергије и, на крају, пажње јавности. Многи људи се могу истовремено носити само са ограниченим бројем проблема и брзо губе интересовање; неки медији служе и појачавају тенденцију ка „програму са само једним проблемом“.

Ученици могу сматрати и да је овакав процес утврђивања програма неправедан, па можда чак и „глуп“ јер проблеми које сматрају важним нису успели да привуку пажњу јавности коју заслужују. Ко исправља ове „погрешне“ одлуке?

Одговор је – сами ученици, ако сматрају да се нешто мора предузети. На неки начин, они организују странке са различитим циљевима и вредностима („идеологијама“), које су стални учесници у расправама о утврђивању програма (нпр. радници, стручњаци за заштиту околине, активисти за заштиту права мањина).

Ова расправа отвара занимљив пут ка схватању циља који странке испуњавају. Види предлог додатног истраживачког задатка на крају овог поглавља.

4. Истраживачки задатак

Када је ово утврђено, ученици могу следити пут сопствених интересовања. Наставник обавештава ученике да имају могућност да детаљно проучавају проблем који сами изаберу. Да би припремили истраживачки задатак, ученици треба да прикупе материјале из штампаних или електронских медија о проблему који су одабрали. Треба не само да траже расправе о утврђивању програма, већ и да скупе све информације које могу пронаћи о одлукама које су донете или спроведене, статистичке податке, изјаве политичких странака, лобиста, НВО, итд.